

Na osnovu člana 36. stav 1. podstavom 1.17. i članom 65. stavovima 1. i 2. Zakona br. 03 /L-209 o Centralnoj banci Republike Kosovo (Službeni list Republike Kosovo, br. 77/16. avgust 2010.), člana 4, stava 3, Zakona 05 /L-045 o osiguranju (Službeni list Republike Kosovo Kosovo, br. 38/24. decembar 2015.), Izvršni odbor Centralne banke Republike Kosovo je na sastanku održanom 10. marta 2020. godine usvojio je sledeće:

UPUTSTVO ZA KLASE OSIGURANJA

Član 1 Cilj

1. Cilj ovog uputstva je da dalje odredi klasifikaciju vrsta rizika u klasama osiguranja, u skladu sa članovima 7 i 8 Zakona br. 05 /L-045 o osiguranju.
2. Odredbe ovog Uputstva sprovode se na licencirane osiguratelje koji obavljaju delatnost osiguranja u Republici Kosovo.
3. Odredbe ovog Uputstva za osiguratelje sprovode se i na reosiguratelje.

Član 2 Klase osiguranja

1. Klase osiguranja se dele na:
 - 1.1 Klase neživotnog osiguranja; i
 - 1.2 Klase životnog osiguranja.

Član 3 Klase neživotnog osiguranja

1. Kao što je utvrđeno Zakonom o osiguranju, delatnost neživotnog osiguranja uključuje sledeće klase osiguranja:

- 1.1 Osiguranje nesreća;
- 1.2 Osiguranje zdravlja;
- 1.3 Osiguranje kopnenih vozila drugačijih od onih koja se kreću po šinama;
- 1.4 Osiguranje pokretnih vozila iznad šina;
- 1.5 Osiguranje aviona;
- 1.6 Osiguranje brodova (plovna sredstva);
- 1.7 Osiguranje robe koja se transportuje;
- 1.8 Osiguranje od požara i sila prirode;
- 1.9 Osiguranje ostalih šteta na imovinu;
- 1.10 Osiguranje odgovornosti zbog upotrebe vozila (kopnenih motornih vozila);
- 1.11 Osiguranje odgovornosti zbog upotrebe aviona;
- 1.12 Osiguranje odgovornosti za brodove (plovna sredstva) morska, jezera i reka kao i kanala;
- 1.13 Osiguranje opšte odgovornosti;
- 1.14 Osiguranje kredita;
- 1.15 Osiguranje garancija;
- 1.16 Osiguranje različitih finansijskih gubitaka;
- 1.17 Osiguranje pravne zaštite;
- 1.18 Osiguranje pomoći tokom putovanja.

Član 4 **Klase životnog osiguranja**

1. Kao što je određeno Zakonom o osiguranju, delatnost životnog osiguranja uključuje sledeće klase osiguranja:
 - 1.1. Životno osiguranje;
 - 1.2. Osiguranje braka-rađanja;
 - 1.3. Životno osiguranje povezano sa kolektivnim investicionim preduzećima;
 - 1.4. Anuiteti;
 - 1.5. Dodatno osiguranje koje se vezuje sa ugovorom o osiguranju života;
 - 1.6. Druge delatnosti životnog osiguranja.

Član 5

Vrste rizika u klasama neživotnog osiguranja

1. Vrste rizika u klasama neživotnog osiguranja dele se na kao u nastavku:
 - 1.1. **Osiguranje od nesreća** - uključuje osiguranje od nesreća u slučaju ozlede na radu i profesionalne bolesti kao i uključuje:
 - 1.1.1. neposredna isplata određenog novčanog iznosa
 - 1.1.2. isplata u vidu odštete (isplata iznosa osiguranja u ratama);
 - 1.1.3. kombinovanu odštetu predviđena u stavu 1. podstavovima 1.1. i 1.2. ovoga člana;
 - 1.1.4. Odštetu zbog ozlede, zdravstvenih poremećaja ili smrti putnika kao u nastavku:
 - 1.1.4.1. Osiguranje pojedinaca od posledičan nesreća na radnom mestu ili van radnog mesta;
 - 1.1.4.2. Osiguranje pojedinaca od posledica nesreća motornim vozilima i od nesreća određenih zanimanja;
 - 1.1.4.3. Osiguranje dece i studenata od posledica nesreća i posebno osiguranje mladih od posledica nesreća;
 - 1.1.4.4. Osiguranje gostiju, posetioca performansi i predstava, učesnika na ekskurzijama i turista od posledica nesreća;
 - 1.1.4.5. Osiguranje potrošača, pretplatnika, korisnika javnih usluga itd. od posledica nesreća;
 - 1.1.4.6. Druga posebna osiguranja od posledica nesreća;
 - 1.1.4.7. Obavezno osiguranje putnika u javnom prevozu od posledica nesreća, uključujući smrt kao posledicu nesreće;
 - 1.1.4.8. Ostala osiguranja od posledica nesreća.
 - 1.2. **Zdravstveno osiguranje** – je osiguranje koje u slučaju bolesti, ozlede ili drugih nesreća uključuje:
 - 1.2.1 fiksne finansijske prihode zbog zdravstvene invalidnosti;
 - 1.2.2 isplatu u obliku odštete;
 - 1.2.3 kombinovanu odštetu predviđenu u stavu 2. podstavovima 2.1. i 2.2. ovog člana;
 - 1.2.4 Zdravstvene, farmaceutske i tehničko-medicinske troškove (ambulantne i bolničke);
 - 1.2.5 Osiguranje za nadoknadu troškova u slučaju ozlede na radu i profesionalnih bolesti;
 - 1.2.6 Dodatno osiguranje za razliku u vrednosti i pravima zdravstvenih usluga pokrivenih obaveznim zdravstvenim osiguranjem;
 - 1.2.7 Ostale vrste dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja.
 - 1.3 **Osiguranje kopnenih motornih vozila drugačijih od onih koje se kreću iznad šina** – je osiguranje koje pokriva štete i gubitke u:

- 1.3.1 Kopnenim motornim vozilima;
 - 1.3.2 Kopnenim nemotornim vozilima;
 - 1.3.3 Kasko (ang; CASCO – Causality and Collision) vozila iz podstava 1.3.1 i 1.3.2 ovog paragrafa.
- 1.4 **Osiguranje pokretnih vozila na šinama** – je osiguranje koje pokriva sve štete i gubitke na pokretnim vozilima na šinama i uključuje:
- 1.4.1 Osiguranje kasko pokretnih vozila na šinama.
- 1.5 **Osiguranje aviona - je osiguranje koje pokriva nastale štete ili gubitke od vazdušnih sredstava i druga sredstva vazdušnog prevoza i sastoji se od:**
- 1.5.1 Osiguranja aviona i drugih sredstava vazdušnog prevoza (letelica);
 - 1.5.2 Osiguranje Kasko aviona i drugih vazdušnih sredstava.
- 1.6 **Osiguranje brodova (plovna sredstva)** – je osiguranje koje pokriva sve nastale štete i gubitke ili koje se izazovu na trupu brodova ili drugim plovnim sredstvima i sastoji se od:
- 1.6.1 Osiguranja rečnih i kanalnih brodova;
 - 1.6.2 Osiguranja jezerskih brodova;
 - 1.6.3 Osiguranja morskih brodova;
 - 1.6.4 Kasko osiguranja brodova i jahti morskog prevoza;
 - 1.6.5 Kasko osiguranja brodova i prevoznih čamaca na rekama;
 - 1.6.6 Kasko osiguranja brodova i prevoznih čamaca na jezerima;
 - 1.6.7 Kasko osiguranja brodova u izgradnji;
 - 1.6.8 Kasko osiguranja platformi;
 - 1.6.9 Ostale vrste kasko osiguranja plovnih sredstava.
- 1.7 **Osiguranje robe u prevozu (uključujući robu, prtljag i sve vrste drugih stvari)** je osiguranje koje pokriva sve štete ili gubitke robe ili prtljaga tokom prevoza, bez obzira na način prevoza i sastoji se od:
- 1.7.1 Osiguranje robe tokom morskog prevoza;
 - 1.7.2 Osiguranje robe tokom vazdušnog prevoza;
 - 1.7.3 Osiguranje robe tokom kopnenog prevoza;
 - 1.7.4 Osiguranje robe koja se čuva;
 - 1.7.5 Druge vrste osiguranja robe u prevozu.

1.8 Osiguranje od požara i sila prirode je osiguranje koje pokriva nastale štete ili gubitke na stvarima ili imovini, drugačije od šteta uključenih u klasama koje su određene u stavovima 1.3 i 1.7 ovog člana, izazvane od: požara, eksplozija, oluja, razne sile prirode drugačije od oluje, nuklearna energija, klizanje zemljišta i zemljotres; i sastoji se od:

1.8.1 Osiguravanje imovine od požara i sila prirode koje ne uključuju industriju i zanatstvo;

1.8.2 Osiguranje imovine od požara i sila prirode u industriji i zanatstvu;

1.8.3 Druge vrste osiguranja od požara i sila prirode.

1.9 Osiguranje ostalih šteta na imovini pokriva sve štete ili gubitke imovine drugačije od onih koje su obuhvaćene u podstavovima 1.3 do 1.7 ovog stava, kada je šteta prouzrokovana gradom poplavom ili mrazom i svaki sličan slučaj, kao što su krađe drugačije od onih navedenih u podstavu 1.8 ovog stave i sastoji se od:

1.9.1 Osiguranja za kvarove na mašinama;

1.9.2 Osiguranja od krađa i pljački;

1.9.3 Osiguranja od loma stakala;

1.9.4 Osiguranja kuće;

1.9.5 Osiguranja objekata u izgradnji;

1.9.6 Osiguranja objekata u montaži;

1.9.7 Osiguranja industrije filma;

1.9.8 Osiguranje robe u rudnicima;

1.9.9 Osiguranje tehnološke opreme;

1.9.10 Osiguranje robe u kamionima hladnjačama;

1.9.11 Osiguranje poljoprivrednih useva i zasada,

1.9.12 Osiguranje životinja,

1.9.13 Druge štete na imovini.

1.10 Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila (kopnena motorna vozila) pokriva svu odgovornost koja proizilazi iz upotrebe motornih vozila koja putuju kopnom, uključujući odgovornost prevoznika i pokrivanje obavezne odgovornosti i sastoji se od:

1.10.1 Obavezno osiguranje odgovornosti vlasnika/korisnika motornog sredstva prema trećoj strani;

1.10.2 Dobrovoljno osiguranje odgovornosti vlasnika / korisnika motornog vozila prema trećim licima;

1.10.3 Osiguranje odgovornosti vozača za robu koja se prevozi drumskim saobraćajem;

- 1.10.4 Druge vrste osiguranja odgovornosti zbog upotrebe kopnenih motornih vozila.
- 1.11 **Osiguranje odgovornosti od upotrebe aviona** pokriva sve odgovornosti, koje proizilaze od upotrebe aviona i drugih sredstava vazdušnog prevoza (uključujući odgovornosti prevoznika); i sastoji se od:
- 1.11.1 Obaveznog osiguranja odgovornosti vlasnika /korisnika aviona i drugih sredstava vazdušnog prevoza prema trećim licima;
 - 1.11.2 Osiguranje odgovornosti vlasnika /korisnika aviona i drugih sredstava vazdušnog prevoza prema svim obavezama (uključujući prenos robe prevezene vazdušnim prevozom);
 - 1.11.3 Druge vrste osiguranja odgovornosti od upotrebe aviona i drugih sredstava vazdušnog prevoza .
- 1.12 **Osiguranje odgovornosti za brodove (jedrilica) koja plove morem, jezerom i rekama, kao i kanalima** pokriva sve odgovornosti, koje proizilaze iz upotrebe brodova (jedrilica) koja plove morem, jezerima, rekama i kanalima jedrenja (uključujući odgovornosti prevoznika) i sastoji se od:
- 1.12.1 Osiguranja odgovornosti za vlasnike/korisnika brodova (jedrilica) trećim stranama;
 - 1.12.2 Osiguranja odgovornosti za vlasnika/korisnika brodova (jedrilica) za robu koja se prevozi brodovima (jedrilicama);
 - 1.12.3 Drugih vrsta osiguranja od odgovornosti za brodove (jedrilice) koja plove morem, jezerima, rekama i kanalima.
- 1.13 **Osiguranje od opšte odgovornosti** uključuje osiguranje koje pokriva sve ostale obaveze osim odgovornosti navedenih u podstavovima 1.10, 1.11 i 1.12. ovog stava, koji se sastoji od:
- 1.13.1 Osiguranja od ugovorne odgovornosti ugovarača izgradnje;
 - 1.13.2 Osiguranja od ugovorne odgovornosti ugovarača ugradnje;
 - 1.13.3 Osiguranja od odgovornosti filmskih proizvođača;
 - 1.13.4 Osiguranja od odgovornosti proizvođača proizvoda;
 - 1.13.5 Osiguranja od odgovornosti u železničkom saobraćaju;
 - 1.13.6 Pružanja garancije proizvođačima, prodavcima i snabdevačima;
 - 1.13.7 Osiguranja od opšte odgovornosti;
 - 1.13.8 Osiguranja od odgovornosti kompanija inženjerskih projekata i drugih kompanija, za štetu nastalu netačnom tehničkom dokumentacijom;
 - 1.13.9 Osiguranja odgovornosti kompanija inženjerskih projekata i drugih kompanija;
 - 1.13.10 Osiguranja profesionalne odgovornosti advokata;

- 1.13.11 Osiguranja profesionalne odgovornosti javnih beležnika;
 - 1.13.12 Osiguranja profesionalne odgovornosti revizorskih kompanija;
 - 1.13.13 Osiguranja profesionalne odgovornosti za isporuku (freight-forwarders);
 - 1.13.14 Osiguranja odgovornosti vlasnika/korisnika flote;
 - 1.13.15 Osiguranja odgovornosti za popravljачe brodova;
 - 1.13.16 Osiguranja odgovornosti bezbednosnih agenata i detektiva;
 - 1.13.17 Osiguranja odgovornosti za upravljanje nekretninama;
 - 1.13.18 Osiguranja odgovornosti doktora, stomatologa i farmaceuta;
 - 1.13.19 Osiguranja stečajne odgovornosti poverilaca;
 - 1.13.20 Drugih vrsta osiguranja odgovornosti.
- 1.14 **Osiguranje kredita** je osiguranje koje pokriva sledeće:
- 1.14.1 Rizik od neplaćanja usled nesposobnosti plaćanja;
 - 1.14.2 Izvozne kredite i druge rizike, vezane sa izvozom;
 - 1.14.3 Kredite vraćene u ratama;
 - 1.14.4 Hipotekarne i „Lombard” kredite;
 - 1.14.5 Poljoprivredne kredite;
 - 1.14.6 Ostale kredite koji se sastoje od:
 - 1.14.6.1 Osiguranja kredita za izvoz;
 - 1.14.6.2 Ostala osiguranja kredita;
 - 1.14.6.3 Osiguranje kredita za stanovanje.
- 1.15 **Osiguranje garancija** direktno i indirektno pokriva i garantuje ispunjavanje odgovornosti dužnika i sastoji se od:
- 1.15.1 Direktnih garancija;
 - 1.15.2 Indirektnih (ne direktnih) garancija;
 - 1.15.3 Obveznica
- 1.16 **Osiguranje od različitih finansijskih gubitaka** pokriva finansijske gubitke koji su nastali kao posledica:
- 1.16.1 Rizika zapošljavanja;
 - 1.16.2 Nedovoljnih prihoda iz bilo kojeg razloga;

- 1.16.3 Loših vremenskih uslova;
 - 1.16.4 Gubitka prihoda;
 - 1.16.5 Opštih tekućih i ostalih troškova;
 - 1.16.6 Nepredviđenih trgovinskih i operativnih troškova;
 - 1.16.7 Gubitka vrednosti tržišta;
 - 1.16.8 Gubitaka od zakupa ili prihoda;
 - 1.16.9 Indirektnih gubitaka od trgovanja, osim gore navedenih;
 - 1.16.10 Finansijskih gubitaka, osim komercijalnih,
 - 1.16.11 Drugih vrsta finansijskih gubitaka; i sastoje se od:
 - 1.16.11.1 Osiguranja od finansijskih gubitaka kao posledica prekida rada usled požara i drugih rizika;
 - 1.16.11.2 Osiguranja od finansijskih gubitaka kao rezultat prekida rada usled kvara mašina;
 - 1.16.11.3 Osiguranja raznih dešavanja usled padavina;
 - 1.16.11.4 Osiguranja od štete zbog otkupa stranih falsifikovanih valuta;
 - 1.16.11.5 Osiguranja od rizika otkaza turističkih aranžmana putovanja;
 - 1.16.11.6 Drugih vrsta osiguranja od finansijskih gubitaka.
- 1.17 **Osiguranje troškova pravne zaštite** pokriva:
- 1.17.1 Troškove za pravne ili sudske usluge;
 - 1.17.2 Troškove za vanparnično rešavanje nesporazuma.
- 1.18 **Osiguranje pomoći** pokriva pomoć licima koja imaju poteškoće tokom putovanja ili u drugim slučajevima udaljenosti od kuće ili stalnog prebivališta kao što je:
- 1.18.1 Turističko osiguranje;
 - 1.18.2 Osiguranje zdravlja na putovanju;
 - 1.18.3 Osiguranje pomoći tokom putovanja van stalnog ili privremenog boravka;
 - 1.18.4 Osiguranje od drugih turističkih rizika.

Član 6.

Vrste rizika u klasama životnog osiguranja

1. Vrste rizika unutar klasa životnog osiguranja, dele se kao u nastavku:
 - 1.1 **Životno osiguranje** pokriva sledeće rizike:
 - 1.1.1 Osiguranje od smrti;
 - 1.1.2 Osiguranje za opstanak do određene starosti;

1.1.3 Osiguranje za opstanak do određene starosti ili za preranu smrt;

1.1.4 Životno osiguranje sa povratom premija.

1.2 Osiguranje braka – rađanja pokriva sledeće rizike:

1.2.1 Troškove koji su povezani sa brakom ili rađanjem dece;

1.2.2 Završetak uslova osiguranja, koje se odnosi na dostizanje određene dobi deteta.

1.3 Životno osiguranje vezano za preduzimanjem kolektivnih investicija pokriva:

1.3.1 Životno osiguranje u slučajevima kada je plaćanje osiguranja u celini ili delimično povezano sa vrednostima akcija ili kvotama preduzimanja kolektivnih investicija ili sa vrednošću imovine držane u internom fondu od strane osiguratelja.

1.4 Osiguranje anuiteta pokriva:

1.4.1 Životno osiguranje sa elementima štednje;

1.4.2 Životno osiguranje na određeni period;

1.4.3 Odložene anuitete;

1.4.4 Neposredne anuitete.

1.5 Dodatno osiguranje vezano za ugovorom o životnom osiguranju, uključujući jednu ili više sledećih kombinacija:

1.5.1 Smrt kao posledica nesreće;

1.5.2 Trajna radna nesposobnost ili ograničena radna sposobnost ili određena vrsta oštećenja kao posledica nesreće;

1.5.3 Trajna radna nesposobnost ili ograničena radna sposobnost ili određena vrsta oštećenja kao posledica bolesti;

1.5.4 Privremena nesposobnost kao posledica nesreće;

1.5.5 Privremena nesposobnost kao posledica bolesti;

1.5.6 Nesposobnost izvršenja profesije ili posla usled telesnih (povreda) oštećenja;

1.5.7 Bolničke usluge;

1.5.8 Neizlečive bolesti;

1.5.9 Medicinske usluge.

1.6 Delatnost životnog osiguranja takođe uključuje i sledeće poslove osiguranja:

- 1.6.1 Osiguranje udruženih pojedinaca radi kapitalizacije njihovih doprinosa i raspodele imovine u odnosu na akumulirana sredstva među osobama koje su navršile određenu starost (preživeli) ili među korisnicima osiguranja u slučaju smrti osiguranih lica;
- 1.6.2 Povrat na kapital koji predstavlja vrstu osiguranja za određeni period, pri čemu osiguratelj pristaje da plati određeni iznos na kraju dogovorenog perioda u zamenu za premije;
- 1.6.3 Upravljanje ulaganjima u penzione fondove i posebno imovinu, koje predstavljaju rezerve subjekata, koji imaju uticaj na isplate u slučaju smrti ili preživljavanja ili u slučaju prekida ili prestanka aktivnosti.

Član 7. Stupanje na snagu

Ovo Uputstvo stupa na snagu 15 dana nakon usvajanja.

Fehmi Mehmeti
Predsednik Izvršnog odbora

Uputstvo se dostavlja:

- Odeljenju za licenciranje i standardizaciju (OLS), Odeljenju za nadzor osiguranja (ONO) i Odeljenju za spoljne odnose (OSO)
- Institucijama koje je primenuju (*OLS/ONO treba im poslati uputstvo elektronskim putem*)
- Široj javnosti (*OSO treba objaviti uputstvo na internet stranici CBK-a*)